

Posudek bakalářské diplomové práce

Student: Klára KOSOVÁ

Obor: ČJ - RJ

Název práce v českém jazyce: Srovnání pohádek Jiřího Marka s původními folklorními syžety

Název práce v anglickém jazyce: The comparison of fairy tales by Jiří Marek with original folklor themes

Vedoucí práce: PhDr. Věra Brožová

Oponent práce: PhDr. Ondřej Hausenblas

Práce Kl. Kosové přináší zajímavé téma. V kontextu poválečné budovatelské euforie a sovětsky pokřiveného přístupu k pohádkám pro děti je pochopitelné, že někteří méně kritičtí tvůrci si nechali zdravý rozum zatemnit ideologií. Najít výchozí syžety jejich travestií může zpětně přispět k chápání literární funkce a hodnot lidové i autorské pohádky nezkreslované ideologicky.

Práce však takový nadhled nepřináší, zůstává víceméně u popisu a rozboru Markových "protipohádek". Výklad o povaze a poslání Markových pohádek je podán výstižně a jasně v Závěrech. Ale práce by mohla vzhledem k tomu, že motivy a postupy Markových pohádek jsou porovnávány s pohádkami lidovými, také ukázat, jak autorka chápe rozdíl v kulturní funkci pohádek lidových čili folklorních či pohádek umělých, a pohádek Markových, které s texty výchozími porovnává. Interpretace smyslu pohádek folklorních a moderních od kvalitních autorů by ukázala do větší hloubky, zda Marek proměnami původních pohádkových motivů nebo postupů popírá nebo degraduje něco ještě jiného než kouzelnost fungování některých předmětů nebo než naivitu nadějí, které si dělali pohádkoví hrdinové tradiční. Přestože jde o práci jen bakalářskou, jisté vyvození závěrů je nutné i zde a autorka by je mohla aspoň u obhajoby přednést. K tomu, aby se autorka dobrala významu těchto proměn, by jí byla mohla pomoci například právě povídková sbírka K. Michala Bubáci pro všední den, již sice cituje, ale nerozebírá přitom právě to, proč u Michala bubáci do lidského světa jaksi "nesednou", kdežto u Marka se musejí adaptovat. Možná by bývalo přínosné porovnat Markovy pohádky i s jinými jeho pohádkovými texty pozdějšími.

Autorka správně hned v počátku konstatuje, že rozdíl mezi pohádkami klasickými (folklorními) a Markovými je v tom, že Markovy mají jiné poslání, zaměření. Později porovnává civilnost v záměru pohádek autorských od K. Čapka (plus od Josefa) a pohádek Markových. Jaký to však je rozdíl, to by měla autorka více vyjasnit, a to nejen výčtem rozdílných prvků, ale právě shrnujícím vysvětlením odlišností ve funkcích literatury.

Kl. Kosová se vhodně poučila o podstatě autorské i folklorní pohádky. Rozebírá a porovnává jednotlivé motivy, ale nebere při nich v potaz také celkový smysl příslušné pohádky. Možná je to tím, že Markovy pohádky postrádají nějaký vyšší smysl než záměrnou degradaci a odmítnutí pohádkového myšlení a fantazie, a proto autorka nehledá vyšší smysl ani u pohádek tradičních?

Uchazečka by mohla u obhajoby blíže a více než na s. 13 vysvětlit a obhájit, co ji vedlo k výběru právě zvolených autorů a sběrů pohádek, jež v práci využila k hledání podkladů k syžetům J. Marka. Některé sbírky uvádí a charakterizuje (vcelku výstižně a přehledně), avšak vysvětlení, proč

by měla hledat syžety převrácené J. Markem právě v těch textech a ne v jiných, nepodává. Je možné, že postupovala podle soupisu od V. Tilleho. Ale i o tom by měla podat vysvětlení.

Z hlediska metody, kterou autorka používá k vystižení povahy Markových pohádek, by možná bývalo vhodné nejprve uvést, které jsou významné motivy nebo postupy syžetu v jeho pohádkách, a teprve potom provést analýzu podkladových textů folklorních a porovnání s Markovými. Vlastní rozbor a porovnání motivů, které se v Markových a folklorních příbězích vyskytují jako závažné, podává autorka celkem přehledně a s vhodnými doklady z textů.

Od strany 45 se Kl. Kosová zabývá převážně jen motivy použitými v Markově pohádce Švec Janek v pohádkové zemi, v níž je sesypáno a degradováno mnoho pohádkových prvků. Ale odkazů na funkci motivu v pohádkách tradičních je v této části bakalářské práce málo. Autorka by měla vysvětlit, proč se její práce zabývá jednou z vícera pohádek tak podrobně.

Když Kl. Kosová cituje z encyklopedie literárních žánrů pohádku moderní, neměla by ponechat bez povšimnutí to, že moderní pohádka vedle konkretizace místa času bývá také humorná. Humor vnáší do četby potřebný nadhled (který by u textů ideologicky obtěžkaných pomohl autorovi i čtenáři, aby se sugesci ubránili). Podobně u pohádek vážných - s filozofickým tázáním, se svoboda myšlení i umění projevuje právě tázáním, a nikoli podáváním nebo sugerováním "pravd".

Syžety použité Markem by bývalo možné hledat nejen v pohádce folklorní, kterou autor jistě znal, ale také v pohádkách nebo fantazijních příbězích moderních, autorských - i Naumanovy pohádky o mašinkách mají hodnotový žebříček moderní doby a prezentují ho na jevech moderní, technické civilizace, avšak přesto ponechávají - i dítěti - prostor k samostatnému chápání smyslu textu. Rovně ostatní Markovy pohádky z pozdějšího období by bývaly mohly být porovnávány - o povaze pohádek budovatelsky zaměřených by to rovněž podávalo zajímavé poznatky. I to, proč nevyužila tuto cestu, by Kl. Kosová mohla vysvětlit.

Když na str. 9 autorka konstatuje, že i Čapkovy pohádky mají civilistický patos a polidšťují magické bytosti, mohla blíže vysvětlit právě rozdíl mezi tím, jak a hlavně proč tak činil. Čapek, a proč to dělal J. Marek.

Na některých místech není dost jasně formulováno, co má autorka na mysli: s. 13 "Vedle folklorních textů bylo u některých motivů třeba použít i jiné knihy".

Drobné omyly: Jméno O. Sirovátky má na str. 12 tvar instrumentálu v mužském rodě.

Klára Kosová v práci vynaložila mnoho úsilí a prokázala preciznost v práci s literárním textem, využila vhodné odborné prameny a předvedla, že dokáže porovnávat motivy a postupy u vícera textů najednou.

Pokud u obhajoby přesvědčivě vysvětlí některé výše požadované komentáře, navrhuji hodnotit její práci jako výbornou.

V Praze dne 1.8. 2011

Podpis: Ondřej Hausenblas